

Luuk van Middelaar

Biden mist kans om polarisatie te overbruggen

Terwijl de oorlog aan het oostfront met al zijn gevolgen ons de adem nog beneemt, moet de blik ook westwaarts blijven gaan, naar wat in Amerika gebeurt. Het is een ambivalent moment. Onweerlegbaar onthult de Oekraïne-crisis Europa's militaire afhankelijkheid van de VS. Maar tegelijk weten we sinds Trump dat het land niet vanzelfsprekend voor altijd een democratisch baken en onze redder in nood zal blijven.

Ook president Biden kan de onrustwekkende herinneringen aan Trump-chaos en Capitoelbestorming niet uitwissen. Dit lukt hem des te minder omdat de binnenlandse krachten die zijn voorganger aan de macht brachten, hun ontwrichtende werk zeer zichtbaar voortzetten. Drie trends baren zorgen.

Ten eerste: de radicalisering van de Republikeinse Partij. Deze is voorlopig in handen van Trump en andere voorstanders van America First. De zware nederlaag van de conserva-

sidentschap te helpen. Die bereidheid strekt zich dus uit tot ver buiten rechts-extremistische groepjes à la Oath Keepers of Proud Boys.

Anderzijds vinden ook circa 10 miljoen Democraten gebruik van geweld toelaatbaar om „onrechtvaardige wetten” te veranderen. Eenzelfde aantal linkse kiezers ziet geen bezwaar in „geweld tegen de politie”.

Derde trend: politieke scheiding tussen de staten. Republikeins en Democratisch Amerika groeien uiteen. *The Economist* telde hoe vandaag in 37 van de 50 staten, goed voor driekwart van de bevolking, één partij regeert. Oftewel: zowel het gouverneurschap als de parlementaire macht liggen er bij hetzij de Republikeinen (zoals in Texas of Mississippi) hetzij de Democraten (zoals in Californië). Twintig jaar geleden was dit de helft.

In zulke 'één-partij-staten' hoeven politici niet langer het politieke centrum te bedienen met constructieve plannen, maar alleen een interne *primary* te winnen. Dit versterkt radicalisering en polarisatie. Vergelijk hoe Liz Truss deze dagen premier wordt van 60 miljoen Britten dankzij haar compromisloze Brexit-campagne onder de 200.000 Conservatieve partijleden.

Dankzij deze dynamiek kunnen individuele staten zich ook steeds scherper profileren op heikele landelijke kwesties, zoals klimaat of abortus. Op dezelfde zomerdag dat Californië een ban instelde op de verkoop van benzineauto's per 2035, verbood Texas abortus vanaf het moment van conceptie, zonder uitzonderingen voor verkrachting of incest. *The Economist* sprak van de „Disunited States”.

Wat doet Biden bij al deze maatschappelijke gistingen en dreiging van geweld? Hij bedrijft vooral partijpolitiek.

In een felle toespraak vanuit Philadelphia zei hij vorige week: „Gelijkheid en vrijheid liggen onder vuur”. De schuld legde hij geheel bij de extremistische Republikeinen („uiteraad niet de meerderheid”). De president miste echter de kans een brug te slaan naar gematigde, aan grondwet en rechtsstaat hechtende Republikeinen. Veel lof voor Democratische successen en voorgangers, geen vermelding van Republikeinse Trump-afvalligen zoals Liz Cheney noch een erkenning van 'links' geweld.

Politiek cynisme, stelt de dwarse *New York Times*-commentator Ross Douhat. Volgens hem voeden de Democraten de angst voor autoritair leiderschap om middenkiezers te werven, maar menen ze in hun hart dat het gezien Trumps incompetentie zo ver niet zal komen en dat ook eventueel geweld - in Washington of in de staten - na de stembusgang in 2024 met een sisser zal aflopen. Een riskante gok, ook voor ons.

Biden legde de schuld van de maatschappelijke gistingen geheel bij de Republikeinen

tieve kandidate Liz Cheney in een interne voorverkiezing, in augustus, stemde tot nadenken. Ze werd op Trumps verzoek gevloerd door haar eigen kiezers, omdat ze als een van de weinige Republikeinen inging tegen de Grote Leugen dat hij in 2020 de presidentsverkiezing won.

FT-commentator Edward Luce, Brit in Washington, schreef toen: „In mijn carrière heb ik verslag gedaan van extremisme en gewelddadige ideologieën wereldwijd. Maar nooit zag ik een politieke kracht die nihilistischer, gevaarlijker en verachtelijker is dan de Republikeinen vandaag.” Zijn noodkreet werd gereTweet door een voormalige directeur van de CIA, generaal Michael Hayden, die toevoegde: „Eens”.

De toekomst van de Republikeinse Partij is best belangrijk voor de toekomst van Europa. In het tijdvak tussen de landing in Normandië in 1944 (waarmee voor ons de Pax Americana begon) en het einde van Bidens termijn over twee jaar, zullen Democraten en Republikeinen elk precies veertig jaar het Witte Huis hebben gehad. Wie volgt?

Tweede zorgelijke trend in de VS: een stijgende aanvaarding van politiek geweld. Volgens onderzoekers van de University of Chicago vinden 15 à 20 miljoen Amerikanen dat geweld „gerechtvaardigd” is om Trump aan het pre-